

Jolanta Nogaj-Chachaj

Karmanowice, st. 35, gm. Wąwolnica,
woj. lubelskie, AZP 75-77/98

Informator Archeologiczny : badania 31, 32-33

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zał się grób jamowy przykryty odwróconym dnem naczynia. Znaleziono bogaty zespół paciorków (50 szklanych i 8 bursztynowych), fragmenty żelaznej klamerki, brązową zapinkę A V 128 a także ułamki przepalonych kości. Zabytki datują grób na fazę B₂/C₁.

Stanowisko nr 1 w Kaczynosie należy do najciekawszych na terenie Żuław. Jego forma, funkcje, rodzaj i charakter komponentów kulturowych, a także precyzyjne datowanie nie były poddane głębszej analizie. Z całą pewnością występuje w materiale ceramika neolityczna kultury pucharów lejkowatych i kultury rzucewskiej. Z neolitem należy wiązać liczne znaleziska krzemienie. Wstępna analiza ceramiki wskazuje na pewne cechy typowe dla ceramiki epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, m.in. ornamentu listków plastycznych oraz fragmenty talerzy krążkowych. Potwierdzony został okres wpływów rzymskich - grób nr 1. Nieliczne fragmenty ceramiki świadczą o zasiedleniu tego terenu także w okresie wczesnośredniowiecznym XII-XIII w.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Zamkowym w Malborku.

Badania będą kontynuowane.

Kałdus, st. 1, gm. Chełmno, woj. toruńskie - patrz: wczesne średniowiecze

KARMANOWICE, st. 35, gm. Wąwolnica, woj. lubelskie, AZP 75-77/98

- cmentarzysko kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Jolantę Nogaj-Chachaj. Finansowane przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i PSOZ. Dziesiąty sezon badań. Przebadano powierzchnię 176,5 m².

W trakcie ubiegłorocznych prac ratowniczych prowadzonych na działce 72 i 75 w Karmanowicach odkryto znacznych rozmiarów konstrukcję kamienną, której wówczas nie odsłonięto w całości z powodu braku środków finansowych i możliwości technicznych. Konstrukcję tę po zabezpieczeniu i z dokumentowaniu przysypano ziemią. Wstępne informacje i obserwacje o stanowisku pochodzące z kilku poprzednich lat wskazywały, że mamy do czynienia z kolejnym odkrytym tutaj grobowcem kamiennym kultury pucharów lejkowatych. Po obu stronach zniszczonego orka grobowca zaobserwowano występowanie rozległych zaciemnień. W trakcie tegorocznych prac odkopano opisaną wyżej konstrukcję i dokładnie ją zbadano. Ponadto odkryto 13 innych obiektów: dołki posłupowe, jamy gospodarcze i piec kopułkowy. Większość z nich należy wiązać z kulturą pucharów lejkowatych. Trudności nastręcza datowanie pieca, ponieważ nie natrafiono w nim na żadne datowniki archeologiczne. Konstrukcja kamienna o długości 11,5 m i szerokości 2,5 m składa się z trzech warstw bruku wapiennego, pomiędzy bryłami którego natrafiono na liczne fragmenty ceramiki kultury pucharów lejkowatych oraz drobne kości ludzkie, kilka zębów i okruchy krzemienne. Fragmenty ceramiki ze zniszczonego grobowca lepiły się z fragmentami skorup pochodzących z sąsiedniego obiektu VI/97 w całe naczynia. Obiekt VI/97, o wymiarach 6,5 x 3 m i głębokości około 45 cm, pełnił przypuszczalnie funkcje mieszkalne (?). Wypełnisko jego stanowił silnie zgliniony less i glina barwy brunatnoczarnej. Natrafiono w nim na liczne fragmenty ceramiki kultury pucharów lejkowatych i drobne fragmenty polepy. Dno domniemanej chaty stanowiła zbita, silnie ubita glina. Dokonane obserwacje wskazują, że obiekt VI/97 został wzniesiony później niż konstrukcja grobowa. W trakcie jego wznoszenia zniszczono w sposób znaczny konstrukcję kamienną. Zarówno bezpośrednio pod grobowcem, jak i pod obiektem VI/97, natrafiono na ślady orki neolitycznej. Smugi były wyraźne i układały się w charakterystyczne ciągi, prawie równoległe do siebie. Miały one długość od 25-30 do 350 cm, szerokość 10 cm, głębokość 3-10 cm. Po zadokumentowaniu tego dość sporadycznie występującego zjawiska pobrano próby do analizy paleobotanicznej. Ślady orki należy najprawdopodobniej wiązać z najstarszą fazą osadniczą kultury pucharów lejkowatych na tym stanowisku. Istnienie najstarszej osady kultury pucharów lejkowatych potwierdzają wyniki badań z lat poprzednich oraz obiekty odkryte pod „murkiem” kamiennym towarzyszącym konstrukcji grobowej.

W związku z procesami niszczącymi, zachodzącymi na stanowisku, jesienią zostały przeprowadzone prace interwencyjne. W ich wyniku odkryto kolejne obiekty gospodarcze kultury pucharów

lejkowatych. Ponadto kontynuowano prace geomorfologiczno-paleopedologiczne związane z rekonstrukcją środowiska przyrodniczego. Ich efektem jest stwierdzenie dużych zmian w powierzchni topograficznej stanowiska w stosunku do okresu subborealnego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Badania będą kontynuowane.

KICHARY NOWE, st. 2, gm. Dwikozy, woj. tarnobrzeskie, AZP 88-73/18

- osada grupy samborzecko-opatowskiej (neolit)
- cmentarzysko płaskie szkieletowe kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada i cmentarzysko płaskie szkieletowe kultury amfor kulistych (neolit)
- cmentarzysko płaskie szkieletowe kultury ceramiki sznurowej (schyłkowy neolit)
- cmentarzysko płaskie szkieletowe kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- pobożowisko nowożytnie

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu i wrześniu przez dr Hannę Kowalewską-Marszałek (Instytut Archeologii i Etnologii PAN). Finansowane przez PSOZ, Instytut Archeologii i Etnologii PAN i Urząd Gminy Dwikozy. Jedenasty sezon badań.

Kontynuowano rozpoznanie przypuszczalnych konstrukcji megalitycznych na cmentarzysku kultury pucharów lejkowatych, przebadano całkowicie jeden grób niszowy kultury ceramiki sznurowej oraz fragmentarycznie pozostałości naziemnego obiektu mieszkalnego kultury trzcinieckiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN.

Wyniki badań będą opublikowane.

Badania będą kontynuowane.

KIEŁCZEWO, st. 45, gm. Kościan, woj. leszczyńskie, AZP 59-25/129

- obozowisko kultury chojnicko-pieńkowskiej(?) (mezolit)
- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury ceramiki sznurowej(?) (schyłkowy neolit/wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (środkowa epoka brązu - wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa kultury pomorskiej (wczesna epoka żelaza) osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego
- ślady osadnictwa nowożytnego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu i sierpniu przez mgr. Tadeusza Łaskiewicza (Pracownia Konserwacji Zabytków sp. z o.o.). Finansowane przez PSOZ. Przebadano powierzchnię 10,86 ara.

Badania wykopaliskowe prowadzone były wcześniej w latach 1991-1995.

W sezonie 1997 badania wykopaliskowe koncentrowały się we wschodniej części stanowiska. Prace badawcze prowadzono w miejscach gdzie istniało zagrożenie zniszczeniem substancji zabytkowej przez wybieranie piasku. W wyniku przeprowadzonych badań zarejestrowano 400 obiektów, uzyskując bogaty zbiór ceramiki, kości, polepy, żuźła, krzemieni (około 14 000 zabytków). Na podstawie uzyskanych materiałów wydzielono 8 faz zasiedlenia stanowiska:

1. osadnictwo mezolityczne – zespół kilkuset krzemieni – krzemienica o cechach chojnicko-pieńkowskich
2. osadnictwo kultury pucharów lejkowatych – kilkadziesiąt obiektów, ok. 2000 fr. ceramiki, kilkakaset krzemieni
3. osadnictwo ze schyłkowego neolitu/wczesnej epoki brązu, wstępnie zaklasyfikowane jako kultura ceramiki sznurowej